

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมและความผูกพันจิตวิญญาณกับระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และสร้างสมการพยากรณ์ระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขจากปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม และความผูกพันจิตวิญญาณ โดยมีสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสนับสนุนทางสังคมและความผูกพันจิตวิญญาณมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมและความผูกพันจิตวิญญาณสามารถร่วมกันทำนายระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้จำนวน 428 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจากประชากรนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 10,405 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบวัดจำนวน 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 3 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ผู้วิจัยสร้างตามแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981) ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวกจำนวน 24 ข้อ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความผูกพันจิตวิญญาณ ผู้วิจัยสร้างตามแนวคิดความผูกพันจิตวิญญาณของ JAREL (Hungelman, J.A.; Kenkel-Rossi, E.; Klassen, L.; and Stollenwerk, R.M., 1987) ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวกจำนวน 22 ข้อ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ชุดที่ 4 แบบวัดความเครียด ผู้วิจัยใช้แบบวัดความเครียดของ Bar-On (1992) โดยรศ. ดร. พงษ์พร อังกิตติกุล (2542) เป็นผู้แปลและเรียบเรียง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 133 ข้อ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาของเครื่องมือโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน (ยกเว้นแบบวัดเชาวน์อารมณ์เนื่องจากได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว) หาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามและแบบวัด 3 ชุด ดังนี้ แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามความผาสุกทางจิตวิญญาณ และแบบวัดเชาวน์อารมณ์ เท่ากับ .94 .92 และ .91 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 470 ฉบับ ได้รับตอบกลับมากภายในระยะเวลาที่กำหนด 461 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 428 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.06 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม ความผาสุกทางจิตวิญญาณ และเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 32.70) รองลงไป ได้แก่ ระดับชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 32.20) และระดับชั้นปีที่ 2 จำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 32.00)

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับมาก ($X = 3.75$) คิดเป็นร้อยละ 63.80

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความผาสุกทางจิตวิญญาณในระดับมาก ($X = 4.05$) คิดเป็นร้อยละ 71.50

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

มีเขาวนอารมณ์ในระดับปานกลาง ($X = 3.47$) และคะแนน EQ-i (90-109)อยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.90

2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม ความผูกพันทางจิตวิญญาณกับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

2.1.1 ระดับชั้นปีของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .1300$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในข้อที่ 1 คือ ระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในข้อที่ 2 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2 การสนับสนุนทางสังคม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .4028$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในข้อที่ 3 คือ การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.3 ความผูกพันทางจิตวิญญาณ พบว่า ความผูกพันทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .4660$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในข้อที่ 4 คือ ความผูกพันทางจิตวิญญาณมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอนและสร้างสมการพยากรณ์
 เชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า

3.1 ความผาสุกทางจิตวิญญาณและการสนับสนุนทางสังคม สามารถทำนาย
 เชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 26.05

เขียนสมการพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัด
 กระทรวงสาธารณสุขในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\text{เชาวน์อารมณ์} = .3560 \text{ ความผาสุกทางจิตวิญญาณ} + .2340 \text{ การสนับสนุนทางสังคม}$$

3.2 ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต การสนับสนุนทางสังคม
 ด้านอารมณ์และความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักศึกษาพยาบาล
 วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถทำนายเชาวน์อารมณ์โดยรวมได้อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 36.00

เขียนสมการพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัด
 กระทรวงสาธารณสุขในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\text{เชาวน์อารมณ์} = .5490 \text{ ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต} - .1211 \text{ ความ}$$

$$\text{ผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง} + .1873 \text{ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์}$$

3.3 ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิตและการสนับสนุนทาง
 สังคมด้านอารมณ์ สามารถทำนายเชาวน์อารมณ์ด้านความสามารถภายในตนเองของนักศึกษา
 พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย
 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 25.49

เขียนสมการพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ด้านความสามารถภายในตนเองของนักศึกษา
 พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\text{เชาวน์อารมณ์} = .4089 \text{ ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต} + .1614 \text{ การ}$$

$$\text{สนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์}$$

3.4 ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิตและการสนับสนุนทาง
 สังคมด้านอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถ
 ทำนายเชาวน์อารมณ์ด้านความสามารถระหว่างบุคคลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัด
 กระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 26.37

เขียนสมการพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ด้านความสามารถระหว่างบุคคลของนักศึกษา
 พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

เขาวน้อารมณ์ = .3659ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต + .2279 การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์

3.5 ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์และความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถทำนายเขาวน้อารมณ์ด้านความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 30.97

เขียนสมการพยากรณ์เขาวน้อารมณ์ด้านความสามารถในการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

เขาวน้อารมณ์ = .5024ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต - .1011ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง + .1765การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์

3.6 ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิตและความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถทำนายเขาวน้อารมณ์ด้านความสามารถในการจัดการความเครียดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 16.16

เขียนเป็นสมการพยากรณ์เขาวน้อารมณ์ด้านความสามารถในการจัดการความเครียดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

เขาวน้อารมณ์ = .4630ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต - .1377 ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

3.7 ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต ความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ และการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถทำนายเขาวน้อารมณ์ด้านความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองและภาวะอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 41.73

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในข้อที่ 5 คือ ปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมและความผาสุกทางจิตวิญญาณ สามารถร่วมกันพยากรณ์เขาวน้อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับเขาวนอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมและความผูกพันทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปรากฏผลการวิจัยอภิปรายได้ดังนี้ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีเขาวนอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.47$) และคะแนนมาตรฐาน EQ-i อยู่ในระดับปานกลาง (90-109) มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.90 ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับมาก ($X = 3.75$) คิดเป็นร้อยละ 63.80 และมีความผูกพันทางจิตวิญญาณในระดับมาก ($X = 4.05$) คิดเป็นร้อยละ 71.50 อภิปรายผลดังนี้

1.1 เขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีเขาวนอารมณ์ในระดับปานกลาง ($X = 3.47$) และคะแนนมาตรฐาน EQ-i ในระดับปานกลาง (90-109) มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.90 จากการศึกษาพบว่าเขาวนอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถทุกอย่างในการทำงาน และส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาล ซึ่งจะต้องใช้เขาวนอารมณ์สูงกว่าวิชาชีพอื่น ๆ และให้ความสำคัญมากกว่าสติปัญญาทางสมองถึง 4 เท่าจึงจะส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพได้ (Goleman, 1998) ผลการวิจัยนี้พบว่านักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีเขาวนอารมณ์ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขจะต้องได้รับการพัฒนาเขาวนอารมณ์ให้มีระดับที่สูงมากขึ้น เพื่อส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาพยาบาลในการดำเนินชีวิตและความสำเร็จในวิชาชีพ ซึ่งจะมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าของวิชาชีพพยาบาล และการปฏิบัติงานของพยาบาลที่จะต้องสอดคล้องกับความต้องการหรือความคาดหวังของผู้รับบริการต่อผู้ประกอบการวิชาชีพพยาบาล เมื่อนักศึกษาพยาบาลมีเขาวนอารมณ์ในระดับปานกลางก็น่าจะมีผลต่อการปฏิบัติงานการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางด้วยเช่นกัน การวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของพูนพิลาส โรจนสุพจน์ เรมวล นันทสุภวัฒน์และอวพร ดัฒมขกุล (2541) ที่พบว่า ภาพลักษณ์ของพยาบาลที่เกิดขึ้นจริงและภาพลักษณ์ของพยาบาลในอุดมคติตามการรับรู้ของสาธารณชน มีความแตกต่างกันสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร นั่นก็คือวิชาชีพพยาบาลจะต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของสังคมให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าพยาบาลเป็นผู้ที่มี เขาวนอารมณ์ในระดับสูงจะสามารถแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ของพยาบาลและปัญหาทางการปฏิบัติการพยาบาล รวมถึงพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมของพยาบาลได้ จากผลการวิจัยพบว่า เขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น

ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรหาแนวทางในการพัฒนาชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลให้มีระดับชาวน์อารมณ์ที่สูงขึ้น ซึ่งจะนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง วิชาชีพและสังคมต่อไป

1.2 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) คิดเป็นร้อยละ 63.80 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วิไล พั้วรักษา โดยศึกษาพบว่า พยาบาลได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.21$) ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของบุคคล Brandt & Weinert (1987) และ Heller, Swindle & Dusenbug (1986) เห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมจะส่งเสริมความมีคุณค่าในตนเอง การทำหน้าที่ในสังคม หรืองานที่รับผิดชอบและส่งเสริมให้บุคคลมีภาวะสุขภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ช่วยให้บุคคลเผชิญความเครียดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ (Cob, 1976; Jacobson, 1986; Norbeck, 1982) การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อการปรับตัวหรือการตอบสนองภาวะเครียดของบุคคล หากบุคคลได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับมากจะทำให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่ดี (จินตนา ญินพันธ์, 2543) นอกจากนี้ Weisnger (1998) เสนอว่า องค์การจะประสบความสำเร็จได้นอกจากจะมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถแล้ว จะต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดการกับอารมณ์ การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การแก้ไขความขัดแย้งและได้รับแรงบันดาลใจและการช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้าง เช่น ครอบครัว ครูอาจารย์และเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ที่เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งพื้นฐานนี้จะช่วยให้ได้รับกำลังใจและสนับสนุนความมั่นใจมากขึ้นได้

1.3 ความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความผาสุกทางจิตวิญญาณในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) คิดเป็นร้อยละ 71.50 จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีความรู้สึกลึกซึ้งส่วนลึกในการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาทั้งในด้านความสุขสงบสมบูรณ์ ความมีเกียรติ ความมีคุณค่าในตนเอง ความเข้าใจในความเป็นจริงของชีวิต และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ดีด้วยดี นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าความดีภายในของตัวบุคคล ตระหนักถึงความสำคัญของจิตวิญญาณของบุคคล (Narayanassamy, 1993) จิตวิญญาณเป็นสิ่งควบคุมคนให้ดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบระมัดระวัง ได้พบความสุขอันแท้จริงและประสบความสำเร็จในชีวิต (ประเวศ วัชรี, 2540) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขน่าจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีจริยธรรมและสามารถควบคุมจิตของตนให้มีสมาธิ สามารถใช้ปัญญาในการแสวงหาความรู้และแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลในระดับมาก เมื่อนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีความผาสุกทางจิตวิญญาณในระดับมากก็จะเป็นผู้ที่

สามารถให้ความสุขและตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นได้อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีด้วย ซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นมากสำหรับวิชาชีพพยาบาล

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.1 ระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับจินตนา ตูนิพันธ์ (2534) ที่เห็นว่า เมื่อนักศึกษาเรียนอยู่ในชั้นปีที่สูงขึ้น มีวุฒิภาวะมากขึ้นย่อมที่จะปรับตัวเรียนรู้และแสวงหาวิธีปฏิบัติเพื่อให้ตนเองเกิดความรู้สึกมั่นคงและพึงพอใจ จากการศึกษาของสุนีย์ ฤกษ์กำป็น (2530) พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มักจะประสบปัญหาในการเรียนเนื่องจาก นักศึกษาพยาบาลต้องมีการปรับตัวต่อสถานการณ์และสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ วีระวัฒน์ ปินนิตคามัย (2542) ให้ความเห็นว่า มนุษย์ทุกคนมีภาวะอารมณ์พื้นฐานเหมือนกันแต่มีระดับอารมณ์ที่แตกต่างกัน เขาวนอารมณ์ของบุคคลคนเดียวกันในช่วงวัยที่แตกต่างกัน อาจมีระดับที่แตกต่างกัน เนื่องจากการฝึกอบรม อาชุนและประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น Mayer และคณะ (1997) พบว่าเขาวนอารมณ์มีความสัมพันธ์กับอาชุน เขาวนอารมณ์สามารถเพิ่มขึ้นตามระดับอาชุน และจากการศึกษาวิจัยของวีระวัฒน์ ปินนิตคามัย (2542) พบว่า อาชุนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับองค์ประกอบของเขาวนอารมณ์ทุกด้าน ยกเว้นด้านความเอื้ออาทร ทักษนา บุญทอง (2529) เห็นว่า เมื่อนักศึกษาอยู่ชั้นปีสูงขึ้นและมีอาชุนมากขึ้น ระดับวุฒิภาวะจะเจริญสูงขึ้นตามวัย ประสบการณ์มากขึ้น ความคิดอ่านและการมองปัญหาจะชัดเจนถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น ความคิดและการกระทำค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปตามวัย สอดคล้องกับการวิจัยของ Seger (1992) ที่ศึกษาความแตกต่างของอาชุนกับความสำเร็จในการเรียนและการพัฒนาทางอารมณ์และสังคมของเด็ก พบว่า เด็กที่มีอาชุนมากกว่าจะประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่าเด็กที่มีอาชุนน้อยกว่า รวมทั้งมีการพัฒนาทางอารมณ์และสังคมที่ดีกว่าด้วย Martorano (1998) ศึกษาวิจัยพบว่า อาชุนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางภาษาและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความไม่แน่นอนทางอารมณ์ นอกจากนี้ Sutarso (1998) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ชายและผู้หญิงมีระดับเขาวนอารมณ์ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับอาชุนและสถานภาพสมรส โดยพบว่า ผู้หญิงที่มีอาชุนระหว่าง 17-54 ปี จะมีระดับเขาวนอารมณ์สูงกว่าผู้ชายโดยเฉพาะช่วงอาชุน 20-40 ปี ดังนั้นระดับชั้นปีที่แตกต่างกันของนักศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจาก ระดับชั้นปีที่แตกต่างกันจะส่งผลต่ออาชุนที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนและประสบการณ์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับเขาวนอารมณ์ที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐาน

การวิจัยในข้อที่ 1 คือ ระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับเชาวน์อารมณ์ ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยสะสม ผลการวิจัยนี้พบว่า คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์กับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข การวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Tapia (1998) ที่ศึกษาวิจัยพบว่า เชาวน์อารมณ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับสติปัญญาทางสมอง หมายความว่าผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์สูงไม่จำเป็นจะต้องมีสติปัญญาทางสมองในระดับสูง หรือผู้ที่มีสติปัญญาทางสมองในระดับสูงไม่จำเป็นจะต้องมีเชาวน์อารมณ์ในระดับสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าความสำเร็จทางการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเชาวน์อารมณ์ และจากการศึกษาวิจัยของ Southam-Gerow (1997) พบว่าความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความเข้าใจอารมณ์ของบุคคล รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ เทอดศักดิ์ เจริญ (2542) ที่ได้ศึกษาระดับเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 4 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนมากกว่า 200 คน พบว่า เด็กห้องเก่งมีระดับเชาวน์อารมณ์โดยเฉลี่ยต่ำกว่าเด็กห้องธรรมดา และเด็กห้องเก่งมักจะมีระดับความซุกต่ำกว่าเด็กห้องธรรมดาด้วย นอกจากนี้ Livingston (1971 อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปินนิตามัย, 2542) ให้ความเห็นว่า ผลสำเร็จของการเรียนไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จในการบริหารจัดการ และ McClelland (1973) ให้ความเห็นว่า เกรดเฉลี่ย เป็นการแสดงถึงความสำเร็จในการเรียน แต่ไม่ได้แสดงถึงความสำเร็จในอาชีพแบบวัด IQ และแบบวัดความถนัด ไม่ได้เป็นตัวทำนายความสำเร็จในอาชีพหรือชีวิต ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงไม่มีความสัมพันธ์กับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากเชาวน์อารมณ์เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดู ภาวะแวดล้อม วัฒนธรรม การเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ บุคลิกภาพที่มีผลต่อพัฒนาการทางสังคม อารมณ์ สติปัญญาของบุคคลและเป็นผลจากการเรียนรู้ภายในคนและภายนอกคน การหล่อหลอมเชาวน์อารมณ์เป็นผลรวมจาก 4 ปัจจัย ได้แก่ การกำหนดคุณค่าภายในคน การดูดซึมซับ การปรับคัว การขัดเกลานิสัยทางสังคมและการแสดงออกให้ปรากฏ (วีระวัฒน์ ปินนิตามัย, 2542) จะเห็นว่า สติปัญญาทางสมองไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อเชาวน์อารมณ์โดยตรง ดังที่กล่าวมา ซึ่งผลของการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยนี้พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .4028$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Rodriguez De Armenta (1991) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยทางครอบครัว สุขภาพของบุคคล ปัจจัยทางสังคม มนุษยสัมพันธ์ อารมณ์ แรงจูงใจและทัศนคติในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว และการประสบความสำเร็จในการทำงานของบุคคล Kolbo (1993) ศึกษาพบว่า กรรมพันธุ์ สถิติ ปัญญาทางสมอง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การสนับสนุนทางสังคมมีผลกระทบต่อ การพัฒนาของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงจะมีความสามารถในการปรับตัว ไม่ได้มากขึ้นเรื่อย ๆ มักจะมีปัญหาในการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมมากกว่าเด็กที่ไม่มีความรุนแรง ในครอบครัว Rodriguez (1994) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของบิดามารดาต่อการพัฒนาทักษะการรับรู้ของ บุตร พบว่ากลุ่มที่ได้รับการกระตุ้นจากครอบครัว สภาพจิตใจเด็กจะดีขึ้น มีความฉลาดเฉลียวมากขึ้น ความสามารถทางภาษาดีขึ้นและมีการรบกวนทางอารมณ์น้อยลง การมีส่วนร่วมและการสร้าง สิ่งแวดล้อมในบ้านจะทำให้เด็กมีการพัฒนาชีวิตประจำวันที่ดีและมีผลต่อการเรียนที่ดีขึ้น Ruchkin (1998) ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในการเลี้ยงดูบุตรมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคล และมี อิทธิพลต่ออารมณ์และบุคลิกภาพความก้าวร้าวและปัญหาด้านจิตใจ รวมทั้ง วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542) ศึกษาพบว่า การปรึกษาหารือกับพี่น้องและครูอาจารย์เมื่อมีปัญหาของเด็กมีความสัมพันธ์กับ เชาว์อารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า สภาพความสัมพันธ์กับบิดามารดา มีผลอย่างมี นัยสำคัญต่อความเอือออาทร การมีแรงจูงใจที่ดี การควบคุมอารมณ์ของตนและทักษะทางสังคมของ นักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ Weisinger (1998) เสนอว่า องค์การจะประสบความสำเร็จได้นอกจากจะมี บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถแล้ว จะต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดการกับอารมณ์ การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การแก้ไขความขัดแย้งและได้รับแรงบันดาลใจและการช่วยเหลือ จากบุคคลรอบข้าง เช่น ครอบครัว ครูอาจารย์และเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งพื้นฐาน นี้จะช่วยทำให้ได้รับกำลังใจและสนับสนุนความมั่นใจมากขึ้นได้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การสนับสนุน ทางสังคมมีความสัมพันธ์กับเชาว์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง สาธารณสุข ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในข้อที่ 3 คือ การสนับสนุนทาง สังคมมีความสัมพันธ์กับเชาว์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง สาธารณสุข

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจิตวิญญาณกับเชาว์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยนี้พบว่า ความฉลาดทางจิตวิญญาณมี ความสัมพันธ์กับเชาว์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .4660$) ความฉลาดทางจิตวิญญาณมีความจำเป็นมาก สำหรับนักศึกษาพยาบาลเพราะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าความดีภายใน

ในของบุคคล ทั้งตนเองและผู้อื่น เห็นความสำคัญของจิตวิญญาณของบุคคล เนื่องจากจิตวิญญาณเป็นสิ่งควบคุมคนให้ดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบระมัดระวัง ได้พบความสุขอันแท้จริงและประสบความสำเร็จในชีวิต(ประเวศ ะสี,2540) ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นบุคคลที่มีความสุขสงบสมบูรณ์ในชีวิตในระดับมาก ซึ่งบุคคลที่มีพัฒนาการทางจิตวิญญาณดีจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถควบคุมจิตของตนให้มีสมาธิ สามารถใช้ปัญญาในการแสวงหาความรู้และแก้ปัญหาด้วยเหตุผล (ฟาริดา อิบราฮิม,2535) ความผาสุกทางจิตวิญญาณเป็นความรู้สึกลับแห่งคุณภาพในตนเองซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพยาบาล (Collinton,1981) ดังนั้นผู้ที่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมสูงและผู้ที่มีคุณธรรมสูงก็มักจะเป็นผู้ที่มีเขาวนอารมณ์สูงตามไปด้วยเช่นกัน จากการศึกษาวิจัยของ Gree (1997) พบว่า ผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพเป็นผู้มองโลกในแง่ดี มีความเมตตาและเคารพผู้อื่น จะเป็นผู้ที่มีเขาวนอารมณ์ในระดับสูง และจากการศึกษาของสถานการศึกษาหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในวีระวัฒน์ ปันนิตามัย,2542) ได้ใช้โปรแกรมพัฒนาเขาวนอารมณ์ให้แก่นักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผลของการพัฒนาเขาวนอารมณ์มีส่วนสร้างคุณลักษณะของจิตใจในทางบวกได้มากขึ้น เช่นมีความรู้สึกที่ดี มีความผูกพันกับครอบครัวและโรงเรียน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นต้น และสามารถลดความรู้สึกทางลบได้ เช่นลดความก้าวร้าว การทำร้ายตนเอง ควบคุมอารมณ์ว่าความได้เป็นต้น ซึ่งเป็นผลดีต่อชีวิตและอนาคตของเด็กอย่างแน่นอน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความผาสุกทางจิตวิญญาณมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในข้อที่ 4 คือ ความผาสุกทางจิตวิญญาณมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

5. การสร้างสมการพยากรณ์เขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ความผาสุกทางจิตวิญญาณและการสนับสนุนทางสังคม สามารถทำนายเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายได้ร้อยละ 21.81 เมื่อพิจารณาเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขจากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มขั้นตอน พบว่า ความผาสุกทางจิตวิญญาณ มีความแปรปรวนร่วมกับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้เป็นอันดับแรก คือมีความแปรปรวนร้อยละ 26.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง (Beta = .3560) พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก แสดงว่า ถ้าบุคคลมีความผาสุกทางจิตวิญญาณมาก ก็จะมีเขาวนอารมณ์ในระดับสูง หรือถ้าบุคคลนั้นมีความผาสุกทางจิตวิญญาณในระดับน้อยก็จะมี

เชาวน์อารมณ์ในระดับต่ำ เป็นต้น และเมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ การสนับสนุนทางสังคมเข้าไปในขั้นที่ 2 ทำให้มีความแปรปรวนร่วมกับเชาวน์อารมณ์เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 4.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทาง (Beta = .2340) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก แสดงว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับมากจะเป็นผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Kolbo (1993) ที่ศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีผลกระทบต่อการพัฒนาของเด็ก เด็กที่มาจากครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงจะมีความสามารถในการปรับตัวไม่ได้มากขึ้นเรื่อย ๆ และมักจะมีปัญหาในการแสดงออกทางอารมณ์และพฤติกรรมมากกว่าเด็กที่ไม่มีความรุนแรงในครอบครัว และ Rodriguer (1994) ได้ศึกษาอิทธิพลของบิดามารดาต่อการพัฒนาทักษะการรับรู้ของบุตร พบว่า กลุ่มที่ได้รับการกระตุ้นจากครอบครัว จะมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น มีความฉลาดเฉลียวมากขึ้น มีความสามารถทางภาษาดีขึ้นและมีการบกพร่องทางอารมณ์น้อยลง

จากที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่าตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ตัว คือ ความหาสุกทางจิตวิญญาณและการสนับสนุนทางสังคม มีความแปรปรวนร่วมกับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้มากกว่าตัวพยากรณ์ตัวใดตัวหนึ่ง และตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ความหาสุกทางจิตวิญญาณ

ความหาสุกทางจิตวิญญาณสามารถพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ได้เนื่องจาก บุคคลที่มีความหาสุกทางจิตวิญญาณในระดับมากจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าความดีภายในตัวบุคคล ทั้งตนเองและผู้อื่น (Narayanasamy,1993) เป็นสิ่งที่ควบคุมบุคคลให้ดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบระมัดระวังได้พบความสุขอันแท้จริงและประสบความสำเร็จในชีวิต(ประเวศ วัชชี ,2540) บุคคลที่มีพัฒนาการทางจิตวิญญาณดีจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถควบคุมจิตใจของตนให้มีสมาธิสามารถใช้ปัญญาในการแสวงหาความรู้และแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล (พาริคา อิบราฮิม,2535) ดังนั้นความหาสุกทางจิตวิญญาณจึงสามารถพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ได้ เนื่องจากผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์ในระดับสูงก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ประสบความสำเร็จในการจัดการกับสภาพแวดล้อมและแรงกดดันต่าง ๆ ส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดี เมื่อสุขภาพจิตดี บุคคลก็จะสามารถดำเนินชีวิตทุกอย่างในทางที่ถูกต้อง ประสบผลสำเร็จในชีวิต นั่นก็คือมีความหาสุกทางจิตวิญญาณนั่นเอง โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Geer (1997) พบว่าผู้บริหารที่มีบุคลิกภาพเป็นผู้มองโลกในแง่ดี มีความเมตตาและเคารพผู้อื่นจะเป็นผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์ในระดับสูง และจากการศึกษาของสถานการศึกษาหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา (อ้างถึงในวิระวัฒน์ ปิ่นนิคามย์,2542) โคเฮ้โปรแกรมพัฒนาเชาวน์อารมณ์ให้แก่นักเรียนตั้งแต่ระดับ

อนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผลของการพัฒนาเชาวน์อารมณ์มีส่วนสร้างคุณลักษณะของจิตใจในทางบวกได้มากขึ้น เช่นมีความรู้สึกที่ดี มีความผูกพันกับครอบครัวและโรงเรียน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น และสามารถลดความรู้สึกทางลบได้ เช่นลดความก้าวร้าว การทำร้ายตัวเอง ควบคุมอารมณ์รู้ว่ามีใจเป็นต้น ซึ่งเป็นผลดีต่อชีวิตและอนาคตของเด็กอย่างแน่นอน ดังนั้นความผาสุกทางจิตวิญญาณจึงสามารถพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต สามารถพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ได้ทุกด้าน เนื่องจากความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิตเป็นผลรวมของความผาสุกทางจิตวิญญาณ บุคคลที่มีความพึงพอใจในชีวิตในทุกด้านก็จะมีชีวิตที่เป็นสุขสงบสมบูรณ์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Saarni (1999) ที่พบว่า เชาวน์อารมณ์ส่งผลต่อการปรับตัวต่อความทุกข์ทางอารมณ์ได้ในทุกด้าน นั้นหมายถึง การเป็นผู้ที่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณนั่นเอง Mayer & Salovey (1997) กล่าวว่า เชาวน์อารมณ์มีผลโดยตรงต่อสุขภาพจิตและสติปัญญาที่ดี สามารถจัดการอารมณ์ได้เหมาะสม และ Bar-On (1997) ให้ความเห็นว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีจะเป็น ผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต

การสนับสนุนทางสังคมสามารถพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ได้เนื่องจาก การสนับสนุนทางสังคมเป็นความรู้สึกของบุคคลถึงความเป็นเจ้าของ การได้รับการยอมรับ การได้รับความรัก ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น ทำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม (Pender, 1987) การสนับสนุนทางสังคมเป็นแหล่งประโยชน์ของบุคคลจากสิ่งแวดล้อม ช่วยให้บุคคลเผชิญความเครียดได้ดี (Lazarus and Folkman, 1984) และสามารถปรับตัวได้ถูกต้องเหมาะสม (Cohen and Will, 1985) Weisinger (1998) กล่าวว่า การที่องค์กรหรือบริษัทจะได้รับความสำเร็จนั้น นอกจากจะมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถแล้ว บุคลากรจะต้องมีความสามารถในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดการอารมณ์ การติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยกันแก้ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ รวมทั้งได้รับแรงบันดาลใจ การสนับสนุนทางสังคมทั้งจากตัวเอง ครอบครัวและครูอาจารย์ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้บุคคลได้รับการกระตุ้นตนเองและสนับสนุนความมั่นใจในตนเองในการริเริ่มงานหรือรับมือหน้าที่ มีสมาธิอยู่กับงานและมุ่งสู่ความสำเร็จได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วีระวัฒน์ ปิ่นนิคามัย และ อุตาสุทธิศาสตร์ (2542) ที่พบว่า การปรึกษาหารือกับพี่น้องและครูอาจารย์เมื่อนักศึกษามีปัญหา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเชาวน์อารมณ์ และยังพบว่าสภาพความสัมพันธ์กับบิดามารดา มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความเอื้ออาทร การมีแรงจูงใจที่ดี การควบคุมอารมณ์ของตนเองและทักษะทางสังคมของนักศึกษา การสนับสนุนทางสังคมจึงสามารถพยากรณ์เชาวน์อารมณ์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ เนื่องจาก การสนับสนุนทางสังคม

ด้านอารมณ์ช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมากกว่าการสนับสนุนทางสังคมด้านอื่น ๆ

การศึกษาวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงระดับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยพบว่ามิเชาวนอารมณ์ในระดับปานกลาง เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยและคะแนนมาตรฐาน EQ-i นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับชั้นปี การสนับสนุนทางสังคมและความผูกพันทางจิตวิญญาณมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเขาวนอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับการพยากรณ์เขาวนอารมณ์ พบว่า ความผูกพันทางจิตวิญญาณสามารถพยากรณ์เขาวนอารมณ์ได้เป็นอันดับแรก รองลงไปได้แก่การสนับสนุนทางสังคม โดยเฉพาะความผูกพันทางจิตวิญญาณด้านความพึงพอใจในชีวิต สามารถพยากรณ์เขาวนอารมณ์ได้ทุกด้าน รองลงไปได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาพัฒนาาระดับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล และบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านเขาวนอารมณ์ได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีเขาวนอารมณ์ในระดับปานกลาง และพบว่า ระดับชั้นปี การสนับสนุนทางสังคมและความผูกพันทางจิตวิญญาณมีความสัมพันธ์กับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้บริหารการศึกษาพยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการศึกษา รูปแบบและวิธีการพัฒนาเขาวนอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้มีระดับที่สูงขึ้น เช่น การจัดการฝึกอบรมและฝึกทักษะการควบคุมอารมณ์ การฝึกทักษะการแสดงออกที่เหมาะสม การฝึกทักษะการสื่อสาร การฝึกทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาล การฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมและการฝึกวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อเขาวนอารมณ์ในด้านอื่น ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ฯลฯ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมและความผาสุกทางจิตวิญญาณกับเชาวน์อารมณ์ในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น พยาบาลประจำการ หัวหน้าพยาบาล หรือผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาวิจัยถึงทดลองเพื่อหารูปแบบหรือวิธีการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย